

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujce dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Ob imenovanju novih členov gospodske zbornice.

Včeraj je vlada razglasila imenovanje novih členov gospodske zbornice. Zdi se nam, kakor da je to zadnji pozdrav sedanjega ministrstva, kakor da se je s tem imenovanjem poslovilo od avstrijskih narodov.

Tudi pri tem imenovanju je vlada ostala sama sebi zvesta in kakor ves čas svojega gospodovanja, tako je tudi pri tej priliki pokazala, kako uvažuje narod slovenski.

Čehi se čudijo, da mej imenovanimi člani gospodske zbornice ni ne jednega Jugoslovana, dasi je imenovanih nenavadno mnogo novih pérov. In to začudenje je toliko utemeljenejše, ker Slovenci nimamo v gospodski zbornici niti jednega zastopnika.

Naša ustava določa v § 5., da postanejo člani gospodske zbornice „odlični možje, ki so si za državo ali za cerkev, za znanost ali umetnost pridobili zaslug“. Če pregledamo imenik novih členov gospodske zbornice, vidi se, da so v merodajnih krogih postali že jako skromni. Mej imenovanci so možje, o katerih niti oficialni slavospev ne more navesti tacih zaslug, da bi jih bilo vredno upoštevati. Kake zasluge ima n. pr. graški dr. Schreiner ali grof Ungnad? Oficialni slavospev molči o njih kakor grob. Kako se opravičuje imenovanje dr. Viljema barona Bergerja. Oficialno razglas pravi o tem novem péru: „Dr. Viljem baron Berger je sin bivšega ministra dr. Ivana Nep. Bergerja in brat profesorja dr. Alfreda barona Bergerja. On pripada katoliško-konservativni stranki in deluje uspešno zlasti v katoliških društvih“. To je vse! Manj zaslug za državo in za cerkev, za znanost in umetnost že skoro ne more imeti polnoleten človek, in vender je bil ta mož poklican v gospodsko zbornico.

V tem pa, ko je vlada poklicala celo tako neodlične in nezasluzne možje v prvo komoro našega parlamenta, kakor so Berger, bankir Mauthner, tovarnar Skoda in grof Ungnad-Weissenwolff, je popolnoma prezrla slovenski narod.

Po naših informacijah je bilo pričakovati, da se mej drugimi pri tej priliki pokliče v gospodsko zbornico tudi neki Slovenec.

Najprej se je govorilo, da utegne biti izbran neki štajerski rodoljub, o katerem se je reklo, da si je zlasti na gospodarskem polju pridobil resničnih zaslug. Imena tega rodoljuba nismo mogli izvedeti. Mogoče, da je imel dotičnik, ki nas je informiral, v mislih gospoda Mihaela Vošnjaka.

Bolj verjetno se nam je zdelo, da se država pri tej priliki spomni starega, častitljivega moža, ki jej je dolgo let vestno in požrtvovalno služboval, in ki si je za državo in za slovenski narod pridobil istinitih zaslug. Ta mož je bivši deželni predsednik kranjski baron Winkler. Če kdo, je baron Winkler zvesto in vdano služil cesarju in državi, če kdo, si je on pridobil zaslug, se mora on uvrstiti mej tiste odlične možje, katere ima v mislih navedeni paragraf naše ustave. V svojih nazorih o tem, kar tirja interes države, je šel do skrajne meje, tako da je opetovano zašel celo v konflikt s svojimi lastnimi rojaki in imel z njimi trde boje, a dasi ima vse drugačih zaslug, kakor marsikateri izmej novih pérov, in dasi ima v glavi malo več soli kakor graški Schreiner ali dunajski Berger, so ga vender prezrli.

Kakor rečeno, nima slovenski narod v gospodski zbornici prav nobenega zastopnika. Kar obstoji ustava, ni bil slovenski narod še nikdar zastopan v tej visoki korporaciji, kajti Miklosich je bil člen kot nemški znanstvenik ne kot zastopnik slov. naroda. Mislili smo, da se bo vsaj Thun-Kaizlovo ministrstvo na to oziralo, že prav navadni takt bi bil to zahteval, saj je uprav gorostasno, da ves slovenski narod nima niti jednega zastopnika v prvi komori, v kateri so sicer zastopani vsi avstrijski narodi. Že oziri na takt bi bili morali velevati vladi, da se pri izbiro novih členov gospodske zbornice ozre tudi na naš narod. A dočim je pobrala poleg resnično zaslužnih mož tudi prave siromake na zaslugah za državo in za cerkev, za znanost in za umetnost, je tudi ta vlada ignorirala slovenski narod, prav

kakor da ta narod v svoji celokupnosti ni vreden, da bi imel v prvi komori zastopnika, prav kakor da tudi najzaslužnejši mož ni vreden, da bi prestopil prag te zbornice, ako ima na sebi madež slovenskega rojstva.

Ali ne samo takt bi bil zahteval, da se pokliče v gospodsko zbornico kak Slovenec. Narod ima kot tak tudi konstitucionalno pravico do zastopstva v tej politični korporaciji, dokler ima ta korporacija kaj pomena in veljave in ni samo shramba političnih antikvit.

Kadar je plačevati davek bodisi s krvjo ali z denarjem, tedaj še vladni in višji faktorji nikdar niso pozabili slovenskega naroda, tedaj so se ga vselej spomnili, drugače pa ta narod, če ga le morejo, povsod ignorirajo in zapostavljajo. Najeklatantnejši dokaz tega doslednega preziranja je pač okolnost, da slovenski narod, odkar obstoji ustava še nikdar niti jednega zastopnika ni imel v gospodski zbornici. Iz tega lahko vsak posname, da se nas merodajni krogi samo takrat spomnijo, kadar nas potrebujejo. Tudi Thunovo ministrstvo se v tem oziru čisto nič ne razlikuje od prejšnjih vlad, tudi to ministrstvo je pokazalo, da nas le pozna, kadar nas rabi, če pa treba pokazati, da monarhija slovenski narod upošteva, tedaj se vidi, da smo v tej državi le ničla.

V Ljubljani, 22. septembra.

K položaju.

Grof Thun se vrne danes iz Merana na Dunaj, v soboto pa dospe tja ogrski ministrski predsednik, pl. Széll, da določita čas, kdaj se proglasé sankcionirani nagodbni zakoni za Ogrsko in cesarske nagodbene naredbe za Avstrijo. Te publikacije se izvrše vsekakor v prvi polovici prihodnjega tedna. S tem bo nagodbno vprašanje rešeno, in pričakuje se, da potem Thunovo ministrstvo demisionira. V zadnjem času se imenuje med kandidati za ministrskega predsednika knez Alfred Liechtenstein. — „Politik“ meni, da bode mogla parlamentarno dognati s § 14. dekretirano nagodbo le desnica. Na to desnico se mora upreti novo ministrstvo ter

prevzeti docela njen značaj. To bo vsekakor boljše kakor uradniško ministrstvo z grofom Bylandt-Rheidtom na čelu. Najkritičnejši čas se bliža, odločitev se mora zgoditi. Ali takoj po izjalovljenih konferencah v nedeljo ali pred sestankom drž. zbora — to določi krona. —

Kneževič prekljuje vse.

Po dovršenih govorih zagovornikov obtoženih srbskih radikalcev in po dupliki državnega pravdnika je Kneževič vstal, položil roko na sv. pismo ter dejal: „Vem, da izgubim glavo. Predno pa stopim pred Boga, naj olehčam svojo vest. Nočem biti kriv smrti nedolžnih; nočem biti kriv, da bi otroci nedolžnih izgubili svoje stariše. Vsi obtoženci, ki stoje radi mojih izjav pred prekim sodom, so nedolžni. Nihče ni nagovarjal k atentatu ter me tudi nihče ni naročil. Atentat je moje delo, in Milan naj se smatra srečnega, da se ni peljal skozi Vašino ulico, kjer sem ga pričakoval in kjer bi ga bil gotovo ustrelil. Ker pa se je obrnil voz v drugo ulico, ga nisem mogel dovelj naglo dohiteti. Izjavljam, da sem za atentat samo jaz odgovoren. Nikoliča, Kovačevića in Simića sem obtožil samo zato, ker sem se nadejal, da bi dobil zato milejšo kazen.“ — Po tej izjavi so tudi obtoženci znova zatrjevali, da so nedolžni. Sodišče se je na to posvetovalo, ali naj zasliši še kake nove priče. Izjava Kneževiča je napravila na ves svet silen vtisk, in gotovo je, da je zašel vsled nje preki sod v najhujšo stisko. Milan se pač ne bode upal več pritiskati na sodnike, da bi obsodili radikalce na smrt, ki je čakala nanje še predvčerajšnjim.

Politika osvete.

16 kamornikov in 4 druge visoke dvorne dostojanstvenike je zadelo — poleg družih državnih uradnikov — osvetljiva roka cesarja Viljema II. S kabinetnim pismom je omenjenih 20 dvornih dostojanstvenikov spodenih z dvora, „ker so se postavili v nasprotje ne le z drž. vlado, nego tudi z osebo cesarja-kralja“. Zgodilo se je to zategadelj, ker so glasovali proti kanalski predlogi. Viljemova vlada deluje torej z najhujšim terorizmom, in ko pride predloga vnovič pred parlament, ne najde

LISTEK.

Ladislav Hrovat.

(Spomenica.)

V nedeljo, dne 24. t. m., bode obhajala samostanska cerkev oo. frančiškanov v Novem mestu lepo in redko slavnost: p. Ladislav Hrovat, upokojeni profesor, bode pel svojo zlato mašo.

Mož ta, ki je kot narodnjak na najboljšem glasu, si je pridobil kot literat, kot slovenski šolnik, kot vzgojevalec slovenske mladine, kot navdušen zastopnik slovenske ideje toliko nevenljivih zaslug za slovenski narod, da je naša dolžnost, da se javno spominjamo njegove slavnosti.

Josip Hrovat se je porodil dne 10. sušca 1825 v Gor. Tuhinju, dne 3. kimovca 1845 je vstopil v red oo. frančiškanov, storil samostanske obljube dne 8. kimovca 1848, prejel ime Ladislava in bil posvečen v mašnika dne 22. kimovca 1849.

Kakor posnemamo iz prvega programa c. kr. novomeške gimnazije koncem šolskega leta 1855, je bil p. Ladislav Hrovat, dovršivši modroslovne študije na dunajskem vseučilišču in položivši izpit vsposobljenosti za poučevanje na gimnazijah, z razpisom

c. kr. deželne vlade z dne 7. septembra 1854, št. 10366, imenovan gimnazijskim profesorjem na novomeški gimnaziji, kjer je vstopil v službo dne 25. septembra 1854.

Na tem zavodu je deloval neprestano do koncem šolskega leta 1889/90, ko ga je vpokojilo ministrstvo za uk in bogočastje z dekretom z dne 4. septembra 1890, št. 18079. Ob tej priliki mu je bil podeljen zlati zaslužni križec s krono. Če je kdo zaslužil biti odlikovan na najvišjem mestu, gotovo prvi naš slavljeneč.

Celih dolgih 36 let je deloval na enem in istem zavodu, učeč in vzgojevajoč mladino. Koliko krasnih vspehov, koliko bogatih sadov!

Profesor Ladislav Hrovat — slovenski filolog κατ' ἐξοχήν ni nikdar zakrival svojega slovenskega mišljenja in nikdar nasprotoval onim dijakom, kateri so v tistih burnih časih, ko se je zatiralo slovenstvo od vseh strani, kazali očitno svojo narodno zavest.

Če pregledamo izvestja novomeške gimnazije iz dob, ko je poučeval na nji p. Ladislav Hrovat, se nam povsodi zrcali iz njih mišljenj in stremljenj slovenskega profesorja Hrovata.

Za naloge, ki jih je dajal dijakom višje gimnazije, in za predavanje je jemal kaj rad snovi iz slovenske in slovanske zgodovine, in pri tem ga je gotovo v prvi meri vodil namen, da vcepi v srca slovenske mladine ljubezen do ubogega slovenskega naroda in do slovanstva. Svoje blagonsno delovanje je pričel, nastopivši službo na novomeški gimnaziji, s tem, da je že prvo leto svojega službovanja predaval staroslovenski jezik kot prost predmet po dve uri na teden.

Ni čuda tedaj, da se je pri učitelju take vrste gojila narodna zavest in narodno mišljenje med dijaki. Saj pa tudi vodstvo gimnazije takemu stremljenju ni delalo nikakoršnih ovir, nasprotno je celo netilo med dijaki slovensko navdušenje. Tako čitamo v programu novomeške gimnazije za leto 1863 na 21. strani: „Der 9. Februar, Festtag der hl. Slavenapostel Ciril und Metod, wurde mit feierlichem Gottesdienste Vor- und Nachmittags und Abends mit einer recht gut aufgeführten Beseda im Gymnasialsale, veranstaltet von den Schülern des Obergymnasiums, gefeiert.“

In da ste videli tega moža v preprosti meniški halji, s kakim navdušenjem

je predaval zgodovino Slovencev in osobito njih literaturo! Govoreč o našem prvem liriku, Prešernu, ni dijakom kazal od daleč Prešernovih poezij, rekoč: „Glejte, to so pa tiste bukvice, katere je spisal France Prešeren!“ — temuč s svetega navdušenja ognjem, kakor je samo lasten možu Ladislavovih vrlin, je ocenjal in slavil Prešerna kot prvaka slovenskih pesnikov, ki je prvi razodel krasoto slovenskega jezika.

V tej dolgi dobi svojega učiteljevanja je vzgojil lepo vrsto mož, ki zavzemajo dandanes v raznih stanovih najodličnejša mesta. Ladislav Hrovat je vzgojil dva rodova, in zgodilo se je včasih, da je dijaka, ki se je nekoliko ponemaril, posvaril, češ: „Tudi Vaš oče je bil moj učenc, a bil je pridnejši od Vas. Posnemajte ga!“

Ni naš namen, da bi ocenjevali tudi zasluge, ki si jih je pridobil profesor Hrovat na literarnem polju slovenskem kot slovenski literat — kar naj stori spretnejša roka, — vender pa moramo pripomniti, da je on na polju slovenske filologije in slovenskih učnih knjig takorekoč oral ledino.

Po raznih izvestjih novomeške gimnazije so raztresene njegove filološke črtice in razprave. Tako je spisal, da navedemo

več toliko značajnih nasprotnikov. „Freisinger Ztg.“ obsoja najstrožje Viljemovo postopanje ter meni, da v bodoče ne kaže več voliti ljudij, ki so z dvorom v kakoršnikoli zvezi. Lakaje ima Viljem lahko sam zase.

Vojna s Transvaalom.

Parlament države Oranje je sklenil, da je usoda Transvaala hkratu usoda Oranje-države, in da morata državi postopati tudi v tem slučaju solidarno. Iz Newcastle v Natalu se brzojavlja, da je veliko število Boercev, ki imajo seboj šotore, zasedlo griče, ki so osem milj od Zundsprucka. „Daily News“ pa poroča, da se je obrnil predsednik Krüger brzojavno do angleške kraljice s prošnjo, naj vzdrži mir. Po naročilu Chamberlaina je poslal guverner Capa, Milner, predsedniku države Oranje, Steynu brzojavko, v kateri zatrjuje, da zbiranje angleških čet ni nevarno državi Oranje, da pa upa Anglija, da se poravnava s Transvaalom z lepa. Neodvisnosti Transvaala se Anglija itak noče dotakniti. Ako pa bi nastala vojna, naj ostane država Oranje neutralna. Za ta slučaj je Anglija državi Oranje porok, da ostane njeno ozemlje nedotaknjeno. Steyn je odgovoril, da je njegova država jako vznemirjena in da odloči glede njenega stališča v eventualni bodoči vojni šele parlament. Chamberlain je dobil torej nepovoljen odgovor. Vsekakor se vojna tako kmalu še ne začne, kajti angleške ladije pred enim tednom z vojaštvom ne morejo odriniti v južno Afriko.

Naše barje.

Ker se v novejšem času mnogo o barji in njega osuševanju govori, utegnili bi marsikoga zanimati njega sprememba v različnih časih, zlasti tudi zaradi tega, ker ima ta ravnina veliko važnost za narodno gospodarstvo naše domovine.

Le-ta latvica doživela je mnogo sprememb. Bila je jezero, plodovito polje, blato in močvirje, slednjič rodovito, povodnjim podvrženo barje.

Tu odkrite najdbe kažejo, da je bila ta kotlina že v prazgodovinskem času, ko jo je še jezero krilo, torišče na gosto tu na mostiščih naseljenega naroda. Mostiščarju se je trda godila v boju za obstanek. S kamnito ali roženo balto, z drenovo, na rtu ožgano in zbrušeno sulico oborožen, šel je v boj z medvedom, s turom in z drugo divjačino. Mesa mu ni manjkalo, kar kažejo tudi nakopičene kosti raznih živali. Jedilni ostanki dajo sklepati, da so tukajšnjemu seljanu tudi ribe in ptiči v slast šli. Tudi z živinorejo se je pečal, a poljedelstva ni poznal. Moko je mlel iz povodnjega oreha. Sadja mu tudi ni manjkalo, in nakopičeni ostanki kažejo, da je rad posegel po lesniku, drobnicah, drnuljah in lešnikih.

Po odtoku jezera naselil se je po bližnjih hribih, in od tod se je razširil po ravnini. Pod novejšim splavom najdeno kmetijsko orodje kaže, da je bila ta ravnina obdelana, in da je imela odtok proti Savi. V času, ko so Rimljani v teh krajih gospodovali, bilo je barje na gosto naseljeno in obdelano, kar svedoči o odkrite najdbe. Po odhodu

vsaj nekatere njegovih spisov, v programu novomeške gimnazije za leto 1862 razpravo o „Slovenskem Genitivu“, I. 1865 črtico „Hieronim, čegav je?“, I. 1867 razpravo „Pravila za pisavo“. S posebno vnmemo pa je spisal v programu za l. 1877/8 črtico „Slovenski dom“, v kateri obdelava: I. Doba „Slovenščina se vzbudila“ (Trubar et consortes), II. Doba „Slovenščina dremlje“, III. Doba „Slovenščina vstala“, („kar Vodnik zakliče: Slovenija vstani! Slovenija vstaja, zdihuje: kdo kliče na dan? Vodnik pristopi in spravi Slovenijo na noge. Vodnik je odslej znanprej slovenščini vodnik). IV. Doba „Slovenščina deluje“ („Novice“ — streha slovenskemu poslopju). — Osobito ta zadnji spis je pristna podoba Ladislavovega slovenskega mišljenja.

Ko se je vpeljala slovenščina kot učni jezik na gimnaziji, poskrbel je p. Ladislav Hrovat latinsko slovnico v slovenskem jeziku.

Nebrojno število filoloških črtic je objavil v „Novicah“, deloma tudi v „Kresu“ in v „Ljublj. Zvonu“.

Ladislav Hrovat ni bil nikdar ozkosrčen v svojih nazorih. Vse njegovo delovanje prevevalo je slovensko prepričanje, slovenska samozavest, neizcrpljiva ljubezen

Rimljanov pričela se je najžalostnejša doba za naselnike teh krajev, sebičnost in lakomnost jeli sta strugo ožiti in zapirati. Da se je mestjan proti sovražnim napadom braniti mogel, zaprl je strugo Ljubljance pred mestom s kolmi, zabitimi v strugo; voda je zaostajala od mesta proti barju bolj in bolj, slednjič se je rodovita ravnina spremenila v smrdečo kalužo. Mestne utrdbe pa niso zadostovale, da bi se ti kraji za obdelovanje nepristopni storili. Posegla je še lakomnost vmes ter zgradila v mestu in pod mestom jezovo. Lakota in kužne bolezni so morile siromašnega okoličana, kateri se je iz nižave na sosedne hribe preseljeval. Voda pa mestu tudi ni prizanašala, stopala je do oken prvega nadstropja.

Da je kmetič ubojožal in po bližnjih hribskih rebrih životaril, to ni nikogar vznemirjalo, če tudi Bog prvim starišem za njih nepokorščino ni take grozne kazni napovedal, da bi se morali poleg trnja in osata tudi z vodnimi nezgodami bojevati. A da si je voda mestnjana ali celo plemiča nadlegovati upala, to je bilo preveč.

Pisali so leta 1554. tja v Mantovo in Bolonijo po dva vodna tehnika (erfahrene Bau- und Röhrenmeister). Le-ta sta načrt naredila, po katerem bi se močvirje osušilo, pa tudi mesto utrdilo. Toda 38.000 ranjškov se je mestnjanu zdelo preveč izdatka za malenkostni komfort, da bi o povodnji na suhem sedeli. Tudi se mu je povodnji mož, ki je neki na Starem trgu mestna dekleta plesati učil, tako prikupil, da mu niso hoteli s trebljenjem Ljubljance njegove palače razdirati, če jim je tudi tu in tam za svojo postrežbo kako Urško odpeljal.

Po teh večšakih podajali so še mnogi drugi nasvete za osuševanje barja, mej katerimi je v tej dobi najbolj zanimiv deželni pisar Volbenk Markovič. Ta je ostro obsojal predloge Italijanov, povdarjajoč, da bi se dala voda ukrotiti z nekako 3 sežnje širokim in 3 do 4 sežnje globokim jarkom za gradom, ki naj bi imel profil jednak čolnu, ne pa, kakor sta Italijana zahtevala s 24 sežnjem širokim in 4 sežnje globokim kanalom. Vse to delo stalo bi 8000 gld. Predlagal je tudi, naj bi se pri Babni gorici grajščina zgradila, kjer bi krščanske duše veliko posla imele z delom in molitvijo grajščaku v korist. Tudi Markovičev načrt ostal je le na papirju.

Beda kmeta okoličana je dospela do vrhunca, in gotovo bi si bil jel mostišča v barji delati, da bi imel tiste pravice kakor nekdanji mostiščar. Lov in ribštvo bilo je v tem času v rokah grajščin in samostanov, torej mu je bila tudi ta pot k obstanku zaprta. Ko je v božjo voljo vdano vse otrpelo, zavseti se luč skozi gosto močvirsko meglo.

Corn Mildenhajmski sprožil je l. 1762. misel za osuševanje barja s tem, da je cesarico Marijo Terezijo prosil, naj bi se mu odstopil svet, 215 orolov velik, pod tržaško cesto v Šmartnem s tem pogojem, da on osuši in obdela ta svet. Temu se je vsa Ljubljana smejala, in uradi, katerim je bila prošnja v presojo predložena, so stvar birokratično pretehtali in neugodno cesarskemu dvoru poročali. Tudi nemških vitezov red v Ljubljani je temu podjetju ugovarjal,

do naroda, ki ga je rodil, in gorko prijateljstvo do uč. če se slovenske mladine. Zato ni čudo, da ga je mladina, izobrazujoča se na novomeški gimnaziji, kateri je bil ves čas blag učitelj in očetovski prijatelj, brezmejno spoštovala in ljubila.

In opravičeno in vrlu zaslužno je priznanje, ki mu je je izreklo ob priliki njegovega umirovljenja gimnazijsko ravnateljstvo: „Mit Erlass vom 4. September 1890 wurde der Professor P. Ladislav Hrovat in dem bleibenden Ruhestand versetzt, nachdem er 36 Jahre lang segensreich an der Anstalt gewirkt und auf dem Gebiete der Schulliteratur eine überaus rege und vielfach Bahn brechende Thätigkeit entfaltet hatte.“ (Program novomeške gimn. za l. 1890/91.)

In ko obhaja p. Ladislav Hrovat prelepo slavnost svoje zlate maše, spominjajo se ga v prvi vrsti nekdanji njegovi učenci širom in zunaj slovenske domovine in mu želijo iz dna svojih hvaležnih src: milostno nebo mu nakloni sedaj, ko je že prekoračil meje človeške dobe, še mnogo, mnogo krasnih in jasnih dnij! In te njih vroče želje naj ga spremijo v nedeljo iz borne celice pred altar božji!

Aleksander Hudovernik.

češ, da ne bodo divje gosi in race imele prostora za gnezda, če se ta kraj osuši, in bi bil lov znatno oškodovan. Slednjič je bilo proti temu podjetju vse, in iz ničevih vzrokov se je protivil temu podjetju celo kmet.

Za blaginjo svojih podložnikov vneta, previdna cesarica pa ljubljanskim poročilom ni nikake važnosti pripisovala. Poslala je takoj inženerja Fremauta v Ljubljano, da stvar pregleda. Fremaut je strmel nad drznim podjetjem, poročal je vendar na Dunaj, da stvar ni nemogoča, a da ne jamči za uspešni izid.

Cesarica vliši vzklik velikemu nasprotstvu Cornu prošnjo. Delo se je dobro obneslo, in podjetnik Corn dobi pohvalno pismo in zlato svetinjo za zasluge, kajti to delo je večjo pozornost obudilo na Dunaju, kakor v takrat zaspani Ljubljani.

Z dvornim pismom z dne 23. svedčana 1769. je cesarica ukazala preiskati, koliko da bi osušenje celega barja stalo, in s koliko svoto bi dežela kranjska k temu delu pripomogla.

Ker Ljubljana ni premogla tehnika razun deželnega stavbnega vodstva, izročilo se je to delo jezuvitu pat. Gab. Gruberju. Le-ta je dvojno predlagal:

1. Trebljenje Ljubljance s stroški 74.271 gld. 42 kr.
2. Kopanje grabna za gradom z 82.744 gld. 17 kr.

Delo naj bi se plačalo ali iz cesarske ali pa iz deželne blagajne.

Načrti, kateri tu sledijo, so prezanimivi, zato jih hočem tu zaporedoma razložiti. Tu stopimo iz zgodovine barja v delo osuševanja in izboljšanja. (Dalje prih.)

Slovensko gledališče.

(„Vaški podobar“. — Narodna igra s petjem v petih dejanjih. Spisala L. Ganghofer in J. Neuert.)

V vrsto onih iger, ki prijajo širšemu občinstvu in ki polnijo gledališke blagajnice, sodi tudi „Vaški podobar“. — In ako ocenjamo „Vaškega podobarja“ s tega stališča, moramo priznati, da je vzkjub raznim nedostatom dobra narodna igra, ki bo ob nedeljah popoldne še nekočkrat napolnila gledališče ter ga zopet omilila ljudem, ki se hočejo v gledališču zabavati, smejeti in jokati.

Narodne igre je naše gledališko občinstvo že od nekdaj rado gledalo, zatorej je prav, da mu gledališka uprava ne krati tega veselja, nego da ga baš s takimi igrami privaja v gledališče ter ga tako polagoma, a zanesljivo vzgaja, da bo moglo pozneje zavživati boljše in tečnejšo duševno hrano.

„Vaški podobar“ je kmetiški talent, ki izrezljuje Kristuse, svetnike in svetnice iz lipovine. Lep fant je ta Pavle, navdahnjen od prirode z inteligenco in s plemenitim ponosom, z gorkim srcem, s čutečo dušo. Da, lep fant je Pavle, najlepši v igri, in okolo njega ter kmetiško-afektirane, pogumne in zaljubljene Polonice, ki pa skriva s prisiljeno ponosnostjo do zadnjega hipa svojo ljubezen, se suče primitivno dejanje. Pisatelja „Vaškega podobarja“ sta nemara ustvarila najprej ta dva značaja, potem sta jima pridruževala osebo za osebo, ki so menj ali več potrebne v razvitku igre, ki se pa končno vse skupaj vesele, da sta se našla in dobila Pavle in Polonica. No, in kakšna bi bila to narodna igra, če bi na odru ne peli — samo boljše morajo peti, nego so sinoči v tretjem dejanju — ne plesali in končno ne obhajali zaroke!

Do tega običajnega zvršetka pa nas dovede nekaj prisiljenih in za dejanje igre nepotrebnih prizorov — kot je n. pr. svatba v tretjem aktu, ki pa sta jo spravila v igro pisatelja zato, ker je treba za končni prizor, kateri je pač najefektnejši, več ljudi na odru; a tudi nekaj lepih scen, ki zbuja v mehkih srcih sočutje in jok. Semkaj prištevamo prizor med Polonico in Lenartom v drugem dejanju, ki trpi na lirski mehkobi, in ki ga je treba na vsak način nekoliko prikrajšati. Presrčno je pisan tudi prizor v zadnjem dejanju, ko se ljubeče objameta oče Lenart in hči Polonica. Skratka: dobra in slaba stran v „Vaškem podobarju“ sta nekako taki kot dan in noč takrat, ko sta enako dolga. Kar je v igri dobrega, bi bilo samo pre malo za pet dejanj, zatorej je bilo treba pisateljema pridejati igri nekaj druge primese, ki kaže košček življenja in delovanja vaških „glavačev“, kakor imenuje telebisti

Lojze može, ki so se brez potrebe sešli v četrtem dejanju na posvet! Za to besedičenje kmetiškega gospodstva nas oškoduje v tem dejanju zadnji prizor med Pavlom in Polonico, ki bi pa lahko temeljito splaval po vodi in se razlinil v komiko, če bi ga g. Deyl in gospa Polakova ne igrala tako, kot sta ga.

V obče je igra dobro uspela. Vendar smo dobili vtisk, da so stali igralci in igralke sinoči prvič po počitkih zopet, na odru, da so se jim nekoliko otujile gledališke deske. Ta občutek smo imeli zlasti v prvem dejanju, kjer mora teči v bodoče govor gladkejši in ne kot voz po kameniti stezi.

Govorili so sinoči v „dialektu“. In nismo deli zaman te besede med ušesca! Ako govoriš v dialektu, govori v njem od konca do kraja, ne pa zdaj „bil“, zdaj „biu“, ne zdaj „stariši“, potlej „starši“ — itd. Zlasti se je v tem pregrešila gospa Polakova, ki pa je sicer prav izborno pogodila Polonico, ki je bila simpatično, jekleno in odločno kmetiško dekle. Gospa Danilova je bila v maski, besedi in igri izvrstna starka Jera. Takisto moramo pohvaliti gđ. Slavčevu, dasi je zakročila časih prav po ljubljansko. Med najboljšimi je bila gđ. Ogrinčeva, ki je v imenitni maski in s karakteristično govornico lepo pogodila natakario Rezo. Gđ. Vračko je bila — kmetiška nevesta.

Starega Lenarta je pogodil s priznano spretnostjo in lepo, umerjeno igro gospod Inemann. Gospod Verovšek je bil zopet v svojem elementu in je izborno ustvaril pristen značaj kmetiškega župana. Najbolj se je izkazal g. Deyl, ki je igral naslovno ulogo ter se vseskozi krepko držal na višini premišljene igre. Igral je Pavleta, da ga je bilo veselo gledati. In pretežni del glasnega odobravanja je veljal njemu. G. Danilo je takisto pogodil ošabnega kmetiškega fanta. Svetovali bi mu, da se naj pri samogovoru — v drugem dejanju — ne obrača k občinstvu, nego naj govori tja, kamor gleda in kamor je obrnjen. To je naravno, drugače ne! Zadolvoljil nas je tudi g. Orehek kot slikar Milič, dober kmet Slakar je bil g. Polšek, le premlad se nam je zdel. Kozjega pastirja je igral g. V. Housa, ki je zbuja mnogo smehu. G. Veble, ki je nastopil sinoči prvič na našem odru, je imel neznatno ulogo, da še ne moremo soditi o njega zmožnostih. Druge uloge so neznatne.

Občinstvo, ki je zasedlo malone vse prostore, je bilo s pohvalo radodarno, a z netočnostjo začetka je bilo nezadovoljno. Temu se mora v bodoče odpomoči.

Z začetkom letošnje gledališke sezone smo torej zadovoljni, želimo le, da bi nam ostala ta zadovoljnost do nje konca.

—a—

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. septembra.

— Naivnost nadkomisarja Zaffa v Konjicah je taka, da presega že tiste meje, v kojih se navadno giblje naivnost nesposobnih birokratov. Vložil je ta gospod, ki meni, da vladajo po celi Avstriji celjske razmere, proti nam tožbo radi žaljenja časti, ker smo baje pisali, da so njega — Zaffa — v Slovenjem Gradcu radi nerodnosti, in recimo naravnost radi nesposobnosti odslovili od vodstva ondotnega okrajnega glavarstva. Tako je bilo baje čitati v našem listu, mi pa se tega ne spominjamo več, ker je ta štajerski cofek za nas preneznatna oseba, da bi jo čez četrte ure v spominu ohraniti mogli. Tožil nas je torej, ter z vso resnostjo zahteval, da naj nas ljubljansko državno pravdnitvo preganja radi pregreška žaljenja časti. V dokaz, da je naš list res tako pisal, sklicuje se gospod Zaff na „Deutsche Wacht“ v Celju, češ, v ti je bral, da mu „Slovenski Narod“ nekaj očita. In res svoji tožbi ni priložil dotične številke našega lista, pač pa neko število celjske vahtarice, s koje hoče dokazati našo krivdo! Mesto da bi se bil gospod Zaff zadovoljil s pohvalo in s priznanjem glasila nemških celjskih pretepačev, pa nas je tožil in za dokaz resnice nam je ponudil celjsko vahtarico! To je gotovo vrhunec naivnosti!

— Kranjska odvetniška komora je včeraj sprejela ostro resolucijo proti ukazu višjesodnega predsednika zoper odvetnike in sklenila, udeležiti se občnega advokat-

skega shoda ter sklicati izredni občni zbor komore na dan 7. oktobra.

— **Shod volilcev** bo v nedeljo 24. t. m. popoldne ob 3. uri na Laškem. Na shodu bodeta poročala državni poslanec vitez Berks in deželni poslanec dr. Josip Serbec.

— **Častnim meščanom** je obč. svet mesta Pazina izvolil drž. poslanca dr. Laginjo povodom slavnostne otvoritve hrvatske gimnazije pazinske in v priznanje velikih zaslug, katere si je pridobil za ustanovitev tega zavoda.

— **Vinogradniško društvo** se je tudi obesilo na § 19. tiskovnega zakona in nas razveselilo z naslednjim popravkom: „Z ozirom na notici v „Slov. Narodu“ z dne 18. septembra 1899. št. 213 in z dne 20. septembra 1899. št. 215 pozivljemo Vas v zmislu § 19. t. z., da sprejmete v „Slov. Narod“ naslednji popravek: Ni res, da naše gostilne pri „Bobenčku“ nihče ne obiskuje. Ni res, da še stolov nismo plačali. Ni res, da niti peska ne plačamo, s katerim smo posuli svoj prostor. Res je namreč, da je gostilna pri „Bobenčku“ jako dobro obiskana, res nadalje, da smo stole, katere smo kupili od gospoda stolarja Bertrama Schmelzerja, popolnoma v gotovem plačali, deloma še predno smo jih sprejeli, deloma takoj pri sprejemu, res nadalje, da smo pesek, s katerim smo posuli svoj prostor, plačali v gotovem takoj, ko nam je dotični, od kojega smo kupili pesek, izročil račun. V Ljubljani, dne 21. septembra 1899. Slovensko vinogradniško društvo, registr. zadruga z omejeno zavezo. — Podpisal se ni nihče na tem popravku in pečata tudi ni na njem. Morda se sodni svetnik Vencajz sramuje podpisati take — resnice. Koliko vere gre popravku, o tem se lahko vsakdo sam prepriča na Glincah. Tam čivkajo že vrabci to, kar se skuša za vsako ceno utajiti. Omenjamo samo, da je sin gospoda Vrhovca, ki je dal Vencajzovemu društvu pesek, še danes zjutraj, pred dvema pričama izjavil, da pesek še vedno ni plačan, in da je plačilo obljubljeno šele prihodnji teden. Dotični priči sta pripravljene to s prisego potrditi. Iz tega se najbolje razvidi, koliko je vredno „Slovenčev“ vpitje „laž in zopet laž“. S tem nas „Slovenec“ ne bo oplašil, in slej kakor prej porabili bomo vsako priliko, da mu stopimo na prste, ker je očitno, da so katoliški gospodje pod krinko „Vinogradniškega društva“ napravili pri Bobenčku navadno kmetško gostilno, da bi viškim in glinškim gostilničarjem kruh odjedli, kakor ga konsumna društva odjedajo trgovcem in obrtnikom.

— **Slovensko gledališče.** Jutri se uprizori prvič na slovenskem odru francoska veseloigra v štirih dejanjih: „Potovanje gospoda Fajdige“. Igra, ki je prirejena za slovenski oder, je velezabavna in vredna, da si jo ogleda mnogobrojno občinstvo. — V nedeljo bodo ponavljali „Vaškega podobarja“, ki je pri premieri tako izborno uspel.

— **Nova šolska knjiga.** Naučno ministrstvo je odobrilo v zalogi firme Kleinmayr & Bamberg izišlo knjigo „Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih šol“. Drudi oddelek. Opis dežel razen Avstro-Ogrske. Drugi natisk, pregledal profesor V. Bežek. Cena 2 kroni, vezanemu izvodu 2 K 40 vin.

— **Šola na Viču.** Z ozirom na naš zadnji dopis v tej zadevi se nam poroča: Svoj čas je bila nastala polemika radi vprašanja, kje se bo zidala ljudska šola, ali na Viču ali na Glincah. Občinski odbor z županom vred ni imel ničesar odločevati radi šole, ampak imeli smo odločevati davkoplačevalci in stariši otrok, a večina nas je bila za to, da se šola zgradi na Glincah, samo jeden del Vičanov je bilo za Vič. Sedaj pa tudi tisti, ki so prvotno nasprotovali šoli na Glincah, priznavajo, da je šola na pristojnem mestu, sredi občine in jednako merno oddalje na za otroke z Viča in z Glinca. Res je, da bi se jarek pred šolo moral odstraniti, saj ne dela glavni erarski cesti lepote. Slavnici c. kr. erar bi se moral tudi še na kaj drugega ozreti, namreč na glinški most, ker ta je vzrok vsem povodnjam na Glincah. Most je premajhen, tako da voda ne more pod glinškim mostom naprej. Ces. kr. erar vse drugo vidi, celo travico ob cesti, te največje napake pa ne vidi, dasi se dela davkoplačevalcem in posestnikom velika škoda. Ko bi slavni erar ta most preuredil

in povečal, bi bilo tem povodnjam kmalu konec. Sicer pa je ta most prav tako malo v okras državni cesti kakor jarek pred šolo. Tudi najslabša občina bi bila most že povečala in polepšala.

— **Z Žirov se nam poroča:** Zadnji naliv je menda tudi zadnjega naših klerikalcev prepričal, da sejmšče, za katero se poteguje Lengerjeva kompanija, ni za rabo, in da je prava sreča, da deželna vlada tega sejmšča ni potrdila. V hipu ga je voda prepeljala, na nekaterih mestih seženj visoko, in vsi smo se povpraševali, kam bi se šlo z živino, če bi ob priliki kakega naliva imelo vršiti sejm na Lengerjevem prostoru. Ta prostor je danes, ko je voda odtekla, mlakuža v pravem pomenu besede, če bi se živina nanj prignala, udirala bi se do vampa. Tukaj se je zopet enkrat pokazalo, da je liberalno stališče pametnejše od klerikalnega!

— **S Polzele na Štajerskem** se nam piše: V tukajšnjem klerikalnem občinskem uradu, kateremu je cerkveni klučar predsednik, cerkvenik blagajnik, orglar pa tajnik, so se letos pripetile marsikateri nepostavnosti. Obelodanilo se je neko poneverjenje, za katero bode moral tajnik v bližnjih dneh odgovor dati. Tukaj se zopet vidi, da je klerikalno vladarstvo za nič, kakor se vidi v Španiji in v Belgiji!

— **„Lloyd“ in Garibaldi** Neka dunajska časniška korespondenca piše: Menoti Garibaldi je bil — kakor znano — v Trstu, in kjer se je sploh prikazal v Primorski, sijajno vzprejet in „italijaniteta“ Primorja je zopet jedenkrat pognala krasnega cvetja. Govori se, da se je „Lloyd“ — torej zavod, subvencioniran od države — postavil v službo te „italijanitete“ na ta način, da je Menottiju Garibaldiju zastoj prepustil jednega svojih parnikov za njegove vožnje! Ako je to res, se je goldinar avstrijskega davkoplačevalca — in „Lloyd“ živi od davčnega goldinarja — porabil v to, da se je priredila demonstracija proti — Avstriji! Zlasti za nemške in slovenske davkoplačevalce bi bilo to povzdigajoče čutstvo.

— **Sleparja** so prijeli v Medvodah. Hodil je po občini, se predstavljal kot komisar in naznanjal kmetom veselo vest, da se bodo davki znižali. Imel je pri sebi velik pečat in izdajal s tem pečatom okrašena potrdila, da so davki znižani. Kmetje so ta potrdila dobro plačevali, dokler niso komisarja prijeli orožniki.

— **Najden mrlič.** V Trziču na desnem bregu Bistrice je zdravnik dr. Lukan našel dne 18. t. m. mrtvega moškega s prezezanimi žilami na desni roki. Konstatovano se je, da je mrlič l. 1857. v Kropi rojeni in v Trziču pristojni Franc Lenartek. Mož se je sam usmrtil.

— **Koncert.** Jedva leto obstoječa godba prostovoljne požarne brambe v Litiji priredi v nedeljo, dne 1. oktobra, na vrtu gostilne pri „Virantu“ v Ljubljani koncert. Pričetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 20 kr. za osebo. V slučaju skrajno neugodnega vremena vrši se koncert v notranjih gostilniških prostorih. Godba prostovoljne požarne brambe obstoji komaj jedno leto in nima nikakega fonda. Godci plačujejo kapelnika sami, posebnih prispevkov nimajo, in o sigurnosti godbi obstoj le na ta način, da se ji gmotno kolikor možno pomore. — Mogoče je torej, da bi vdeležba v Ljubljani bila vsaj toliko, da bi členi godbe z morebitnim prebitkom pri vstopnini plačali deloma obleko, in bi tako pridobili večje veselje in zanimanje za daljno učenje.

* **„Prodana nevesta“** na Dunaju. Po skoro dvehletnem presledku se je 20. sept. v dvorni operi zopet uprizorila „Prodana nevesta“. Gledališče je bilo do zadnjega kotička prenapolnjeno. Dirigiral je ravnatelj dvorne opere, Mahler sam. Izborno proizvedena predstava je bila tudi zato znamenita, ker se je pri nji prekršila stroga prepoved, da se ne smejo ponavljati posamezne točke. Ploskanje po duetu „Vem za mladenko, ta je bogata“ (Heš in Schrödter), je bilo tako burno in dolgotrajno, da se je morala točka ponoviti. Bilo je to v zadnjih 12 letih prvič, da se je ponovila pevska točka. Sicer se je to zgodilo le še pri dveh orkestralnih točkah: pri intermezzu „Cavallerie“ in „Domagega čvrčka“ pri premieri in prvih ponovitvah. Slovenska opera je dosegla torej na nemškem odru zopet velesijajen uspeh. Opera se bo pela letos tudi v Ljubljani.

* **Puškinovo hišo** hoče kupiti mesto Moskva, za katero zahteva sedanji lastnik 600.000 rubljev. Šolska komisija je mnenja, da zahteva lastnik preveč; narediti hočejo iz nje 12 mestnih šol. Za to hišo se je oglasilo že več kupcev, kateri nameravajo v njej napraviti hōtel.

* **Dunav in povodenj.** V Budimpešti je narasel Dunav 6'70 m nad navadno stanje. Do 23. t. m. pa doseže višino 9 m nad normalom. V nekaterih ulicah stoji že voda. Prebivalci z Margaretinega otoka so morali bežati in prepustiti svoje hiše valovom, a tudi otok Csepel, kjer je 15 večidel slovaških vasij, zapuščajo ljudje, ker se je nadejati povodnji. Mnogo skladišč ob Dunavi je pod vodo, in škoda je velikanska. Gotovo je utonilo tudi veliko število ljudi.

* **„Reakcionarka“.** Slavna italijanska pisateljica Neera se je dvignila proti sedanjemu ženskem preobratu. Ona je velika nasprotnica ženske emancipacije ter meni, da naj bi ostalo ženstvo tako, kakoršno je bilo doslej. V tem smislu je tudi spisala več člankov v različne liste, prošlo leto pa je izdala knjigo „Battaglie per una idea“, v kateri pobija nenaravno emancipacijo ženstva.

* **Mascagni in Američani.** Po naročilu nekega ameriškega društva je komponiral Mascagni na čast admirala Deweya himno. Ker pa mu društvo ni izplačalo vsega honorarja, 50.000 lir, je vzel Mascagni himno nazaj. Iz Španije pa je dobil grozi!na pisma, da ga ubijejo, če izroči himno.

* **Roparji na Turškem** se množijo. Zlasti mnogo jih je ob železniški progi iz Carigrada v Solun. Ropajo pa skoraj le Grkom. Bajje so roparji Bolgari. Guverner sam je nedavno preganjal roparje ter je bila petorica roparjev ubita.

* **Maščevala se je.** Iz Rima poročajo: Pred petimi leti nekako se je omožila v Reggio Calabrii mlada, lepa Roza Novella z Antonijem Zindatom. Bila sta srečna. Toda ne dolgo. V bitki pri Adui je Antonio padel ter zapustil vdovo z malim otročičem v bedi. Roza je živela tako več let osamljena, dokler ni prišel Francesco Condemi, ki jo je snubil. Condemi je bil Rozin stričnik, a nesimpatičen mož. Radi nekega zločina je prebil več let na galerah. Roza ga je torej zavrnila, in ko ni nehal nadlegovati je, se je preselila celo v drugo mesto. Condemi pa je prišel za njo ter se delal sila zaljubljenega. Rotil in prosil je tako dolgo, da je vdovo Rozo pregovoril, da je šla stanovat k njemu, da se uredi vse potrebno za poroko. Toda minulo je več tednov, a Condemi je s poroko še vedno odlašal. Nakrat pa je izvedela Roza, da ima njen zaročenec že zopet drugo ljubico, s katero se misli — ker je bogata — že v kratkem poročiti. To je goljufano vdovo razjarilo do besnosti. Ko je prišel lažnjivi Condemi zopet k njej ter jo prosil ljubezni, mu je zabodla nož v srce ter prebodla na tleh ležeče truplo še 62krat. Potem pa se je šla sama naznaniti na sodišče. Porotniki so lepo, prevarjeno vdovo te dni popolnoma oprostili.

* **Moč teme.** Iz Oporta na Portugalskem, kjer imajo kugo, se javlja, da so metali ljudje kamenje na voz, v katerem so se peljali zdravniki, da raztelesijo mrtvece. Dva zdravnika sta bila ranjena. Zapri so tri ljudi.

* **Proti driski.** Japonski zdravnik, dr. Kitasato, je iznašel neko sredstvo, s katerim cepi za drisko obolele ljudi. Bajje ima novo zdravilo veliko uspeha. Na Japonskem je driska (dysenteria) sila nevarna bolezen. Od 1. januarja do 31. julija je zbolelo 26.299 ljudi za drisko, umrlo pa 4480.

* **Ženitveni obredi pri Filipincih.** Neki angleški list piše o obredih pri ženitovanju domačinov na Filipinih jako zanimivo. Mladi mož mora najprvo stariše svoje neveste zase pridobiti. Nadalje mora tekati za stavo za izbrano deklico toliko časa, da jo ujame pod svojo pazduho. Deklica pa sme svojo roko popustiti ter mu ukazati, da jo mora večkrat ujeti. Potem je izvoljenka njegova nevesta, katero vede domu. Po dveh lestvah, kateri sta nalašč za to postavljeni k stanovanju njenih starišev, morata iti zaročenca k njim. Mladega moža pelje na to oče neveste v sobo, nevesto pa njena mati. Ondi morata oba poklekniti, na kar zlije oče iz skledice na par vodo kokosa. Nato se zaročenca z glavo trčita, s tem pa je konec vseh ceri-

monij. Svoje „medene tedne“ prebijeta v gorovju, kamor se izgubita poročenca za pet dni in pet noči. Potem začneta delati svoje navadne posle. Namesto da bi stopala po lestvah, moreta zaročenca tudi splezati na dva mlada drevesca, katera starejši člen družine toliko časa guga semtertja, dokler se ne trčita glavi mladih zaročencev. Šele potem postaneta mož pa žena.

Književnost.

— **„Glasbena Zora“** III. in II. zvezek. Ocenil L. Pahor. — „Bleškemu jezeru“, za mešani zbor vglasbil Ign. Hladnik. Kot skladatelj posvetnih pesmi je g. Ign. Hladnik manj znan kakor skladatelj nabožnih, katere so pač po celi Sloveniji razširjene in priljubljene. „Bleškemu jezeru“ je precej dobra skladba, osobito bi bila prvi in zadnji del jako efektne, da ni stavek za ženske glasove v obče jako nizek, kajti malo sopranistinj se lahko poje sedaj cis — in malo altistinj spodaj a. Tudi solo za sopran je v obče nizek. Čuti se tudi iz pesmi, da je g. Hladnik bolj cerkven glasbenik — in to zlasti od besed „Vbira glas se harmonije“ — do — „Kako čarno itd.“ ali pa v zborovem odgovarjanju na dno alta in tenorja: „pa odpade“ — odgovori zbor in duo „roki veslo“, kar se večkrat ponavlja — in spominja na litanije — „sv. Marija — zbor: za nas Boga prosi“.

Sicer je pesem dobro in okusno harmonizovana — v glasovih je dovelj gibčnosti — in tudi slog skladbe dosti primeren. Ker je g. Hladnik znan kot jako nardarjen glasbenik, upamo da se v „Glasbeni Zori“ še večkrat oglasi. (Dalje prih.)

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 22. septembra. V poslanski zbornici, kjer je vladala toliko mesecev grobna tihota, je danes živahno vrvenje. Z vseh strani so se zbrali poslanci, da se posvetujejo o spravi konferenci. Ob 10. uri dopoldne so se v pisarni podpredsednika dr. Ferjančiča zbrali Jaworski, grof Pallffy, dr. Herold, dr. Pacak in dr. Stransky, toda razšli so se koj, ker je Jaworski naznanil, da z ministrskim predsednikom, ki je šele dopoldne prišel na Dunaj, še ni mogel govoriti. Konferenca se bo vršila popoldne ob 3. uri. — Dopoldne so imele skoro vse opozicijske stranke posvetovanje. Nemška napredna stranka, ki se je zbrala skoro polnoštevilno, je soglasno sklenila, da se Fuchsove konference ne vdeleži. — Nemških nacionalcev je došlo na sejo samo 17. Tudi oni so sklenili, da se ne odzovejo Fuchsovemu povabilu, češ, da se s danjo vlado ne pogajajo in sploh ne, dokler se ne odpravijo vse jezikovne naredbe. — Wolf je v imenu Schönererjancev pisal Fuchsu pismo, da se njegova strančica konference ne vdeleži, ker jih sklicuje Fuchs, ker vodi to akcijo nemška katoliška stranka, in ker imajo konference namen, omogočiti volitev delegacije. Prav v Wolfvem smislu so se izjavili tudi krščanski socialisti. Socialni demokratje so tudi že dopoldne imeli sejo, a svojega sklepa še niso razglasili.

Dunaj 22. septembra. Prezident poslanske zbornice dr. Fuchs je za jutri pozvan k cesarju.

Dunaj 22. septembra. Ob 11. uri dopoldne se je sešel ministrski svet na sejo, ki je trajala več ur.

Dunaj 22. septembra. Cesar se je ob polu 12. uri pripeljal sem in šel takoj v Schönbrunn.

Dunaj 22. septembra. Tekom prihodnjih dni izide naredba finančnega ministrstva glede uredbe dohodkov finančnih paznikov in njih ter njihovih vdov pokojnin. Tudi se ustanovi nova šarža „višjih inspicientov“. Ta naredba stopi s 1. oktobrom v veljavo.

Dunaj 22. septembra. „Wiener Zeitung“ prijavlja novi regulativ o snovanju delniških družb.

Dunaj 22. septembra. V Št. Vidu pod Dunajem sta trčila davi dva vlaka. Raznesle so se govorice, da se je primerila velikanska nesreča. V resnici je bilo le 8 oseb lahko ranjenih, mej temi 5 vojakov pešpolka št. 14.

Beligrad 22. septembra. Razsodba v procesu radi atentata na Milana se izreče danes.

Beligrad 22. septembra. Ministrski svet je sklenil sklicati skupščino na dan 30. t. m.

Rim 22. septembra. „Tribuna“ javlja, da se skliče parlament prve dni meseca novembra.

Pariz 22. septembra. Émile Zola izjavlja v „Aurore“, da obžaluje, da Dreyfusova zadeva ni prišla pred kasijski dvor in da bo nadaljeval svojo akcijo za Dreyfusovo rehabilitacijo.

London 22. septembra. Angleška se prizadeva pridobiti Oranje-republiko, da bi v slučaju vojne mej Angleško in Transvaalom ostala nevtralna.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljšo sredstvo za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd. Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr. Dobiva se v (20-38) deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“ M. Leustek-a v Ljubljani.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 2. Dr. pr. 940. V soboto, dne 23. septembra 1899. Prvikrat:

Potovanje gosp. Fajdige.

Veseloigra v štirih dejanjih. Po francoskem izvirniku Evg. Labiche-a in Edv. Martina prirejena za slovenski oder. Režiser g. Rud. Inemann.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7/8. uri. — Konec po 10. uri. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. peh. polka Leopold II. št. 27.

V nedeljo, 24. septembra: „Vaški podobar“.

Umri so v Ljubljani:

Dne 18. septembra: Jožef Jaklič, uradnikov sin, 14 mes., Vodmat št. 115, želodčni in črevesni katar. — Jurij Martinelli, bivši solicator, 67 let, Karlovska cesta 7, jetika. — Terezija de Redange, nadlogarjeva vdova, 53 let, Gradišče št. 7, vodenica.

Dne 19. septembra: Jera Hofer, sprevidnikova vdova, 65 let, Florjanske ulice št. 17, mrtvoud. — Leopold Haiden, železniški uslužbenec, 62 let, Marije Terezije cesta št. 9, mrtvoud.

Dne 20. septembra: Alojzija Verhovc, delavčeva hči, 5 let, Ulice na Grad št. 1, krč. — Alojzij Vindišar, kramar, 50 let, Stari trg št. 26, jetika.

V deželni bolnici:

Dne 16. septembra: Andrej Jesih, gostač, 83 let, pljučnica.

Dne 18. septembra: Jurij Golmajer, hlapec, 58 let, jetika.

Dne 19. septembra: Marija Cotman, posestnikova žena, 40 let, oslABLjenje in brezkrvnost. — Ivan Jerman, gostač, 63 let, odkrvavljenje.

Dne 20. septembra: Fran Naglič, mizarjev sin, 1 leto, otrpenje srca vsled davice. — Ludovik Koželj, krojač, 25 let, jetika.

Zahvala.*

Slavnostni odbor za Blaža Potočnikovo slavnost v Št. Vidu nad Ljubljano se najudaneje zahvaljuje vsem društvom, korporacijam in zastopnikom vseh onih društev, katero so se vdeležila pretečeno nedeljo 17. t. m. slavnosti stoletnice rojstva Blaža Potočnika, in vsem drugim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je slavnost tako častno izvršila.

Iskreno hvalo izreka blg. gospej pokroviteljici Josipini Belčevi, katera je darovala krasni trobojni trak za čitalniško zastavo in ji kliče: „Bog jo živi mnoga leta!“ Toplo se zahvaljuje čast. g. prof. dr. Karlinu na cerkvenem govoru in čast. g. prof. dr. Medvedu iz Maribora na njegovem prekrasnem, vznesenem spominskem govoru ob gomili Blaža Potočnika. Zahvaljuje se nadalje sl. pevskemu društvu „Ljubljana“ in mešanemu zboru „Šišenske čitalnice“, ki nas je očarala s prekrasnim petjem, čilemu „Sokolu“, kojemu kliče gromoviti „na zdar!“ Srčno zahvalo izreka „Slov. zidarskem in tesarskemu društvu“, „Društvu rokodelskih pomočnikov“, „krš.-soc. zvezi“, „Planinskemu društvu“, domačemu „Kat. društvu rok. pomočnikov“, domači požarni brambi in vsem onim, ki so izvolili poslati brzojavke in pozdrave. Končno kliče vsem Potočnikovim čestitcem: Živeli! Slava spominu Blaža Potočnika! V Št. Vidu, dne 18. septembra 1899.

Josip Arhar predsednik.

* Po neljubi pomoti je včeraj ta zahvala prišla v list brez korektur z raznimi tiskovnimi napakami. Za to jo danes prijavljamo se enkrat.

Meteorologično poročilo.

Table with 6 columns: Sept., Čas opazovanja, Stanje barometra, Temperatura, Vet-ovi, Nebo. Data for Sept. 21 and 22.

Srednja včerajšnja temperatura 12.1°, normale: 14.1°.

Dunajska borza

Table with 2 columns: Description, Price. Items include Skupni državni dolg, Avstrijska zlata renta, Ogerska zlata renta, etc.

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5-10 gld.

Učenec

kateri je dovršil saj prvi gimnazijski razred, sprejme se s 1. oktobrom v trgovino z mešanim blagom. (1735-2)

J. N. Podrekar v Kamniku.

AVIZO!

Opozarja se na razglas št. 6413, objavljen v časopisih „Grazer Zeitung“, „Grazer Tagespost“, „Laibacher Zeitung“, „Klagenfurter Zeitung“, „Slovenski Narod“, „Osservatore Triestino“ in „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ zaradi

zagotovljenja kruha in ovsa

za garnizijske kraje 3 voja Gradec, Maribor, Celovec in Gorico, od 1. januarja 1900. leta do 31. decembra 1900. leta.

Natančneji pogoji ogledajo se lahko slednji dan pri vojaških preskrbovalni h skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu in Gorici, od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne, nadalje pri političnih okrajnih oblastvih in kmetijskih deželnih društvih. Zvezki pogojev se pri omenjenih preskrbovalnih skladiščih dobé po 4 kr. za tiskovno pölo, eventualno tudi po pošti.

(1678-2)

C. in kr. intendantca 3. voja.

Pod Trančo št. 2. Veliko zalogo klobukov. priporoča J. Soklič.

A. KUNST Ljubljana, Židovske ulice št. 4. Velika zaloga obuval. lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na izbero.

Josip Reich likanje sukna, barvarija in kemična spiralnica. Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Ign. Fasching-a vdove ključavničarstvo. Poljanski nasip št. 8 (Reichova hiša) priporoča svojo bogato zalogo štedilnih ognjišč.

Avgust Repič sodar Ljubljana, Kolizejske ulice št. 16. se priporoča sl. občinstvu in naznanja, da izdeluje in popravlja vsakovrstne sode iz hrastovega in mehkega lesa po najnižjih cenah.

Fran Detter LJUBLJANA, Stari trg št. 1. Prva in najstarejša zaloga šivalnih strojev. Tu se dobivajo vsakovrstni kmetijski stroji. Posebno priporočam svoje izvrstne slamorezalne in mlatičnice, katere se dobivajo vliče njihovi izbornosti cen. — Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Največja izber najnovjšega svilnatega blaga črna in barvastega za cele obleke in bluze, priporoča Alojzij Persché Pred škofijo 22, poleg mestne hiše.

Meblovana soba za dva gospoda (1737-1) tudi s hrano se takoj odda. Poljanska cesta št. 19.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

voljaven od dne 1. junija 1899. leta. Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ansee, Isal, Solnograd; čez Klein-Beifing v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Klein-Beifing v Linc, Budejevica, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Beifing v Steyr, Linc, Budejevica, Plzenj, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osobni vlak v Jesenice. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo. — Proga iz Novo mesto in v Kočevje. Osobni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — Prihod v Ljubljano j. k. Proga iz Trbiža. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Isala, Ausseea, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osobni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevica, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osobni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevica, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta Kropo. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osobni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — Prihod v Ljubljano d. k. iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 19 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

V angleško zalogo oblek LJUBLJANA, vogel Sv. Petra ceste, Resljeva cesta št. 3. SO došle ravnokar v največjem izboru obleke za gospode, dečke in otroke za jesensko in zimsko sezono, kakor tudi zadnje novosti v konfekciji za dame vse po čudovito nizkih tovarniških cenah.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel že dolgo obstoječo aut. javno tehtnico združeno s komisijonelno trgovino Fr. Moditz-a v Trstu. Priporočam se gg. trgovcem s prašiči, kakor onim z deželnimi pridelki, ter slav. vodstvom raznih zadrug v posredovanje nakupovanja in prodaje vsakovrstnega blaga na tukajšnjem tržišču.